

Statsforvaltarens tilråding til
Miljødirektoratet om vern av skog for
Heddedalane naturreservat, utviding
Tokke kommune

Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark,
desember 2025

Innhold

1.	FORSLAG.....	3
1.1	Heimelsgrunnlag	3
1.2	Verneverdiar, påverknadsfaktorar og effektar av verneforslaget	4
1.3	Andre interesser.....	5
1.4	Planstatus.....	5
2.	SAKSHANDSAMING	5
2.1	Sakshandsamingsprosessar.....	5
2.2	Forholdet til utredningsinstruksen	5
2.3	Forvaltningsmyndighet	6
3.	VIKTIGE ENDRINGAR UNDER BEHANDLINGA AV VERNEPLANEN	6
3.1	Namn.....	6
3.2	Avgrensing.....	6
3.3	Verneforskriften.....	6
4.	OPPHEVING OG ENDRING AV TIDLEGERE VERNEVEDTAK	6
5.	FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSAER	6
5.1	Vurdering av samfunnsnytte og samfunnsøkonomiske konsekvensar	6
5.2	Forvaltningsmessige og budsjettmessige konsekvensar	7
5.3	Avveging skogvern – skogbruk.....	7
5.4	Forvaltningsmynde	7
6.	Beskriving av området med merknader.....	7
	Utviding av Heddedalane naturreservat.....	7

1. FORSLAG

Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark tilrår utviding av verneområdet Heddedalane naturreservat i medhald av naturmangfoldloven (lov om forvaltning av naturens mangfold). Utvidinga er foreslått som endring av eksisterande verneforskrift.

Tilrådinga omfattar ca. 802 dekar nytt verneareal. Totalt skogareal er ca. 400 dekar, og av dette er ca. 400 dekar produktiv skog.

Området som blir foreslått verna, er:

1. Utviding av Heddedalane naturreservat i Tokke kommune, Telemark fylke.
Nytt namnforslag er *Juvstøylli og Heddedalane naturreservat*.

1.1 Heimelsgrunnlag

Området blir foreslått vernet i medhald av naturmangfoldloven § 34 og § 62.

Området blir foreslått verna som naturreservat, jf. naturmangfoldloven § 37. Vilkåret for å kunne opprette eit naturreservat etter naturmangfoldloven § 37 er at arealet anten inneheld trua, sjeldan eller sårbar natur, representerer ein bestemd naturtype, på annan måte har særleg betydning for biologisk mangfald, utgjer ein spesiell geologisk førekomst eller har særskilt naturvitskapleg verdi.

Naturreservata skal bidra til bevaringsmåla i naturmangfoldloven § 33, mellom anna bokstavane
a (variasjonsbreidda av naturtypar og landskap),
b (artar og genetisk mangfald),
c (trua natur og økologiske funksjonsområde for prioriterte artar).

Verneområda skal bidra til å oppfylle fleire nasjonale mål som:

- *Eit representativt utval av norsk natur skal bevarast for kommande generasjonar.*
- *Økosystema skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester.*
- *Ingen trua artar og naturtyper skal utryddast, og utviklinga til truga og nær truga artar og naturtyper skal betras.*

Oppretting av verneområda bidreg til å nå internasjonale mål og forpliktingar, m.a. nedfelte i konvensjonen for biologisk mangfald artikkel 8 om eit samanhengande verneområdenettverk, jf. òg naturmangfoldloven § 33 bokstav g.

Ved å verne desse naturområda mot ulike typar inngrep, gir verneområda også eit positivt bidrag til det nasjonale og internasjonale målet om å stanse tapet av naturmangfald, jf. naturmangfoldloven § 33 bokstav a, b og c.

Områda vil bidra til å oppfylle det nasjonale målet vedtekne av Stortinget om 10 % vern av skog.

1.2 Verneverdiar, påverknadsfaktorar og effektar av verneforslaget

Det foreslåtte verneområdet inkluderer viktige naturtypar og mange trua og nær trua artar.

Vern av området bidreg til å redusere dei negative effektane av klimaendringane, gjennom å sikre eit nettverk av viktige leveområde for naturmangfaldet i norske økosystem. Det foreslåtte verneområdet har stor variasjon og rikt artsmangfald. Slike område er robuste mot endringar i klimaet og bidreg til langsiktig bevaring av artsmangfaldet og vidareføring av dei økosystemtjenester skogen gir. Vern av området vil bidra til langsiktig binding av karbon. Det meste av skogen i denne tilrådinga er gammal barskog, som ifølgje rapporten Skogvern som klimatiltak (NINA rapport 752) har det største karbonlageret per arealeining i levande biomasse.

I denne verneplanen er verneverdiane for området knytt til m.a. raudlista naturtypar som vil bidra til å fylle manglar i vernet, samtidig vil det bidra til å bevare trua og nær trua artar.

Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfaldet i verneforslaget er innhenta frå

- Lønnve O. J., Olberg S., Thylen A. 2019. *Naturverdier for lokalitet Juvstøyl, registrert i forbindelse med prosjekt Kalkskog 2018*. NaRIN faktaark. BioFokus .
- Reiso , S. og Olsen K.M. 2010. *Naturtypekartlegging i Tokke kommune 2009*. BioFokusrapport 2010-21
- Naturbase: <https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/naturbase>
- Artskart: <https://artskart.artsdatabanken.no/>

Dei viktigaste påverknadsfaktorane på verneverdiane i området som blir foreslått verna kan vera kraftutbygging, andre utbyggingar og hogst. Vern av det foreslåtte området skal gjennom føresegner om slike tiltak sikre areal med viktige vernekvalitetar og bidra til dekning av viktige manglar i skogvernet. Området vil bidra til langsiktig og effektiv bevaring av trua naturtypar og levestad for mange trua artar, og dermed redusere den samla belastninga på artar som har risiko for å døyt ut.

Verneforskrifta opnar for at fleire pågåande aktivitetar kan førast vidare. Tiltak som isolert sett vurderast å ha lite å seie for verneformålet, kan i sum og over tid medverke til at verneverdiane ringast. For enkelte aktivitetar vil det derfor i tråd med prinsippa om samla belastning vere restriksjonar, slik at naturverdiane får eit auka vern. Dette er også i tråd med prinsippa om miljøforsvarlege teknikkar og lokalisering, og dessutan miljøforringar betalar der det ut frå omsynet til verneverdiane er fastsette føresegner om mellom anna ferdsel og infrastrukturtiltak. Ut frå dagens kunnskap om artar og naturtypar i området vil dei aktivitetane som i samsvar med verneforskriften kan førast vidare, med lita grad av sannsyn ha vesentleg negativ innverknad på desse artane, naturtypane og landskapselementa. Vernereglane tillèt likevel ikkje vesentlege inngrep i området.

Statsforvaltaren vurderer det slik at vernet med stor grad av sannsyn vil føre til ei positiv utvikling for artane og naturtypane, jf. naturmangfaldsloven §§ 4 og 5. Statsforvaltaren reknar at kunnskapsgrunnlaget er i tråd med kravet i naturmangfaldsloven § 8. Statsforvaltaren har ut frå ei føre-var-tilnærming i verneforslaget vektlagt moglegheita for fleire påverkingar av same slag, eller ein kombinasjon av fleire ulike påverknadsfaktorar (samla belastning). Det føreligg elles etter Statsforvaltarens oppfatning tilstrekkeleg kunnskap om naturmangfaldet, påverknadsfaktorar og effekten av vernet. Føre-var-prinsippet blir derfor ikkje tillagt ytterlegare vekt i denne saka.

For nærare beskriving av verneverdiar, påverknadsfaktorar og effektar av verneforslaget, jf. naturmangfaldsloven kapittel II, blir det vist til omtalen av verneområdet i kapittel 6.

Dersom området ikkje blir verna, vil det vere andre sektorlovar som regulerer arealbruken framover og som skal vareta omsyna til biologisk mangfald.

1.3 Andre interesser

Kraft og energi:

Verneområdet grensar til Bandak som er eit regulert vassdrag. Demninga ligg ved Hogga ovanfor Lunde, og regulerer dei tre innsjøane Flårvatn, Kviteseidvatnet og Bandak. Alle tre vatna er ein sentral del av Telemarkskanalen. Konsesjon frå 30. september 1890.

Kraftlinjer ligg i god avstand frå vernegrense mot vest.

Mineral

Det er ikkje kjende mineralførekomstar innanfor området eller berggrettar, i tråd med uttale frå Direktoratet for mineralforvaltning.

1.4 Planstatus

Aralet i verneplanen er avsett som LNFR-område i kommuneplanen til Tokke kommune. Det er avsett ei sone med byggeforbod langs Bandak.

2. SAKSHANDSAMING

2.1 Sakshandsamingsprosessar

<i>Namn</i>	<i>Tilbod</i>	<i>Oppstart</i>	<i>Høyring</i>
Juvstøylli og Heddedalane	10.6.2021	19.5.2023	25.10.2024

2.2 Forholdet til utredningsinstruksen

Verneforslaget er utarbeidd i samsvar med Utredningsinstruksen. I kapittel 1 og 2 grunngjev ein for verneforslaget på overordna nivå og samanhengen med nasjonale og internasjonale mål om å ta vare på eit utval av norsk natur blir klargjort. Vidare blir omtalt kort kva som eventuelt skjer med verneverdiane viss vernet ikkje blir gjennomført og kva verkemiddel som eventuelt kan vere relevante. I kapittel 5 blir samfunnsnytta av verneforslaget vurdert på eit overordna nivå, saman med økonomiske og administrative konsekvensar. I kapittel 6 omtalast og vurderast generelle kommentarar og konkrete merknader til verneforslaget for området frå ulike partar, styresmakter og interessegrupper. Etter avvegingar mellom verneverdiane i området og andre samfunnsinteresser er det undervegs i verneprosessen gjort endringar i vernereglar og avgrensing for verneforslaget.

Gjennomføringa i samsvar med rundskriv T-2/15 om saksbehandlingsreglar ved områdevern etter naturmangfaldslova, forvaltningslova og utgreiingsinstruksen, har medført inkluderande prosessar som sikrar ei vellykka gjennomføring.

Gjennom verneplanprosessen er det gjort ei avveging mellom verneinteresser og andre brukar- og samfunnsinteresser. Verneforslaget er også i størst mogleg grad tilpassa dei ulike brukarinteressene i området. Krava i naturmangfaldsloven § 14 er dermed oppfylt.

2.3 Forvaltningsmyndighet

Aktuelle kommunar skal gjennom høyringsprosessen gi tilbakemelding på om dei ønskjer å få tildelt forvaltningsmynde for nye verneområde i tråd med gjelda politikk på området. Forvaltningsmynde blir fastsett gjennom forskrifta når området blir vedteke vernet.

3. VIKTIGE ENDRINGAR UNDER BEHANDLINGA AV VERNEPLANEN

3.1 Namn

Det har under høyringa komne innspel frå Språkrådet som foreslår endring av namnet. Da området er utvida to gonger er ikkje namnet Heddedalane like dekkande lenger. Språkrådet foreslår i oppstartmeldinga namnet Juvstøyllii. Statsforvaltaren tilrår difor namnet *Juvstøyllii og Heddedalane naturreservat*, som eit meir dekkande namn på området etter utviding. Grunneigarane er orientert om endringa i namn før tilråding.

3.2 Avgrensing

Det er ikkje gjennomført endringar i avgrensingar etter høyring, bortsett frå at vernegrensa mot Bandak er justert i samsvar med HRV.

3.3 Verneforskriften

Statsforvaltaren har endra forslag til namn på området til Juvstøyllii og Heddedalane naturreservat etter høyring. Det er i tillegg noko endring i areal ved justering av vernegrensa langs Bandak og ved at UTM sone 32 er nytta ved kartproduksjon (frå 808 til 802 dekar). Det er også tatt inn mindre endring i ordlyden i verneformålet og i § 11. Elles ingen andre endringar.

4. OPPHEVING OG ENDRING AV TIDLEGERE VERNEVEDTAK

Følgjande eksisterande vernevedtak blir endra som følge av den nye verneplanen:

Forskrift 20.12.2023 nr. 2357 om vern av Heddedalane naturreservat, Tokke kommune, Vestfold og Telemark

5. FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVEN SAR

5.1 Vurdering av samfunnsnytte og samfunnsøkonomiske konsekvensar

Området er i arealplan til kommunen avsett til Landbruks-, natur-, friluft- og reindriftsområde (LNFR-område). Kartleggingar av naturverdiane i området er gjennomførte som del av verneplanprosessen. I nokre tilfelle er eksisterande data brukte som utgangspunkt for vurdering av verneverdi. Bruksinteresser er klarlagde gjennom høyring av verneforslag og annan kontakt med partar saka vedkjem.

Vernet vil avgrense dei framtidige moglegheitene for m.a. skogbruk, jordbruk, mineralutvinning regulering av vassdrag, nedbygging og anna omdisponering frå natur til andre formål. Det er elles i verneplanprosessen lagt vekt på å komme andre interesser i møte gjennom avgrensing og

forskriftsutforming.

Statsforvaltaren meiner at verneforslaget slik det no ligg føre har små negative konsekvensar. Samla sett vurderer Statsforvaltaren det slik at dei samfunnsøkonomiske konsekvensane av vernet vil vere positive på sikt. Forslaget vil sikre natur som har ei positiv samfunnsnytte, sjølv om denne ikkje kan verdsetjast. Forslaget vil samtidig bidra til oppfylling av nasjonale og internasjonale forpliktingar om å vareta naturmangfaldet. Verneforslaget vil også sikre viktige område for friluftsliv.

5.2 Forvaltningsmessige og budsjettmessige konsekvensar

Dei største kostnadene som følgje av etableringa av verneområdet vil vere utgifter til forvaltning og skjøtselstiltak for å halde oppe verneverdiane. Det er ikkje kjende behov for skjøtsel eller restaurering i området. Eventuell skjøtsel kan vera beiting i tidlegare beita område.

5.3 Avveging skogvern – skogbruk

Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet fekk den 1. juli 2020 i oppdrag frå Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet å greie ut forvaltningstiltak knytt til skogvern og konsekvensar for avverknaden og bidraget skognæringa hadde til det grønne skiftet. I rapport M-2007-2021 har direktorata foreslått retningslinjer for avvegingar.

I oppdrag frå Klima- og miljødepartementet datert 8.11.2021 bad Klima- og miljødepartementet om at forslaget blir sett i verk, med nokre mindre justeringar. For privateigd skog skal forslaget setjast i verk for område der det blir motteke tilbod etter 1. februar 2022, og ved vern av offentleg eid grunn for område der det blir meldt oppstart frå og med same dato.

Området som blir omfatta av denne verneplanen er tilboden for frivillig vern av grunneigarane før 1. februar 2022, og er derfor ikkje omfatta av oppdraget frå Klima- og miljødepartementet .

5.4 Forvaltningsmynde

Aktuelle kommunar skal gjennom høyringsprosessen gi tilbakemelding på om dei ønskjer å få tildelt forvaltningsmynde for nye verneområde i tråd med gjelda politikk på området. Kommunen har ikkje gitt uttale til saken, og det tolkar vi som at dei ikkje ønsker forvaltningsmynde. Forvaltningsmynde blir fastsett gjennom forskrifta når område blir vedteke vernet.

6. Beskriving av området med merknader

Utviding av Heddedalane

Totalareal ca. 802 dekar. Arealet etter utviding blir ca. 3618 daa*

Skogareal totalt 400 dekar.

Produktiv skog 400 dekar.

*(*Tala er noko endra frå tala frå AT Skog etter høyring, då det er brukt UTM sone 32 ved kartproduksjon)*

Verneformål

Formålet med naturreservatet er å ta vare på ei bestemt type natur i form av frisk, rik edellauvskog, rik edellauvskog, høgstaudegranskog, kalkskog og gammal blandingsskog i låglandet. Området har særskild betydning for biologisk mangfald på grunn av mykje død ved og førekomst av sjeldne og trua artar av karplanter, mosar, sopp og insekt.

Naturverdiar

Fakta for tilbudsområdet er skrive på bokmål frå kartleggarane si side, og vi har ikkje endra dette til nynorsk. All tekst i dette kapitelet, utanom det vi har lagt til, er difor på bokmål.

Området er kartlagt for naturtyper etter metodikk DN håndbok 13 i forbindelse med regionale kartlegginger av edelløvskog i 2009-2010 og kalkskog i 2018. Totalt 3 kjerneområder er avgrenset innenfor tilbudsområdet, der alle tre er gitt verdi som svært viktig (A). Det er naturtypene rik rasmarklindeskog, sørboreal gran- blandingsskog og sesongfuktig kalkfuruskog.

Den rødlistede naturtypen frisk rik edelløvskog (NT) dekker betydelig areal i undersøkelsesområdet, i tillegg til at kalk- og lågurtfuruskog finnes mer spredt i mosaikk med andre vegetasjonstyper. Spesielt høgstaudegranskog (NT) forekommer på mindre arealer i mosaikk med andre vegetasjonstyper. De store ubrutte lisidene med gammelskog/rik skog som finnes langs Bandak og Kviteseidvannet har unike naturkvaliteter i norsk sammenheng.

Det er påvist en rekke rødlistearter og det er stort potensial for flere. Området må særlig sies å ha en viktig funksjon for en rekke sjeldne insektarter, vedlevende sopp og regionalt sjeldne karplanter. De baserike og soleksponerte lisidene ned mot Bandak gir gode betingelser for arter innen ulike organismegrupper.

Det er gjort en rekke funn av 41 rødlistearter og andre interessante artsforekomster innenfor undersøkelsesområdet. Flere av disse artene ser ut til å ha sterke populasjoner i de bratte varme lisidene ned mot Bandak. I tillegg til rik og varmekjær karplanteflora, med mange krevende arter, er området interessant med tanke på insekter. En rekke rødlistede insektarter er registrert.

Av karplanter kan særlig nevnes søstermarihand (VU), stavklokke og stjernetistel (begge NT). Disse artene ser ut til å trives godt i disse varme lisidene. Dagsommerfuglen apollosommerfugl (NT) ser ut til å ha sterke populasjoner i området. Også flere andre interessante insektarter er funnet, bl.a. humlefluen kontrasthumleflue (*Villa panisca*) (EN), junivepseblomstflue (EN), sangsikade, klokkesolbie, stor blodsmeller og kløverblåvinge (alle NT). Mørk papirveps (*Polistes biglumis*) (EN) forekommer også i disse varme lisidene, og den svært varmekrevende bladbillen *Psylliodes brisouti* (CR) er kun kjent herfra i tillegg til en lokalitet i Gudbrandsdalen. Mørk papirveps er en svært krevende og sjelden art i Norge, og den er kun kjent fra noen få lokaliteter, og de bratte varme lisidene ned mot Bandak ser ut til å utgjøre et viktig kjerneområde for denne arten i Norge. Kontrasthumleflue er i dag kun kjent fra lisidene ved Dalen og gjennom noen få funn fra indre Oslofjord.

På død ved av gran forekommer vedsoppen rosenkjuke (NT) hyppig, men også svartsoneskjuke og rynkeskinn (begge NT) er registrert. På død ospeved er det særlig ospehvitkjuke (NT) og eggegul kjuke (VU) som kan trekkes frem. Råttvebladmose (VU) ble funnet i 2015. I tillegg er det påvist enkelte signalarter som granrustkjuke og lungenever. I de lindedominerte edelløvskogslie, spesielt der det er finkornete sedimenter, er det i tillegg til rik karplanteflora potensial for sjeldne arter av mykorrhiza-sopp. De frodige løvskogspartiene har sannsynligvis en viktig funksjon som leveområde for flere spurvefugl og hakkespetter. I tillegg kan de til dels stupbratte og lite tilgjengelige sidene ned mot Bandak ha funksjon som hekkeområde for enkelte rovfugler. Fiskeørn (NT) hekker her og ble observert i 2018.

Området som helhet vurderes å ha et spesielt stort mangfold av krevende, sjeldne og rødlistede arter innen flere grupper. På bakgrunn av dette vurderes området som nasjonalt viktig i vernesammenheng.

Området har videre store areal med mangelnaturtyper som rik/gammel blandingsskog i lavlandet, kalkskog og alm-lindeskog. Dette gir høy skår for mangelnaturtyper. Området dekker i tillegg alle kriterier for generelle mangler (lavlandsskog, høybonitetsskog og gammel skog) i tillegg til at det har storområdekvaliteter. Området får dermed samlet høy mangeloppgyllelse.

Samla

Utvidinga gir ein meir optimal arrondering av eksisterande naturreservat og bidreg til eit stort, variert og samanhengande verneområde langs Bandak. Dei store ubrotne lisdene med gammalskog/rik skog som finst langs Bandak har unike naturkvalitetar i norsk samanheng. Området har ein klar nasjonal verdi med eit totalareal på 3618 dekar.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er ingen kjente tekniske inngrep innafor utvidinga.

Samandrag av høyringsfråsegnene:

Verneplanen vart sendt på felles høyring saman med seks andre tilbodsområde i Telemark. I lista nedanfor inngår derfor mottakarar som ikkje nødvendigvis gjeld for verneforslaget Heddedalane utviding.

Høyinga ble sendt til grunneigarar, Telemark fylkeskommune, Fyresdal kommune, Kviteseid kommune, Nissedal kommune, Notodden kommune, Seljord kommune, Tokke kommune, Kviteseid Jeger- og Fiskerforening, Kviteseid Skogeierlag V/ Agder-Telemark Skogeierforening, Kviteseid Turlag, Nissedal Jeger- og Fiskarlag, Nissedal Skogeigarlag, Havrefjell Turlag, Seljord Skogeigarlag v/ Agder-Telemark Skogeierforening, Seljord Turlag, Fyresdal Skogeigarlag, Fyresdal Turlag, Notodden Jeger- og Fiskerforening, Notodden Turlag, Naturvernforbundet i Øst-Telemark, Naturvernforbundet i Telemark, Naturvernforbundet i Midt-Telemark, Naturvernforbundet Vest Telemark, Forum for Natur og Friluftsliv i Telemark, Norges Jeger- og Fiskerforbund Telemark, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Birdlife Norge avdeling Telemark, Birdlife Norge avdeling Indre Telemark lokallag, Birdlife Norge, DNT Telemark, Vestfold og Telemark Orienteringskrets, Skagerak Energi AS, Skagerak Kraft AS, Vest-Telemark Kraftlag AS, Øst-Telemarkens Brukseierforening, Brugseierforening, Telemark Energi AS, Notodden Energi AS, Everket AS, Telemark Nett AS, Stannum AS, DE Nett AS, Småkraft AS, Lede AS, Telemark Bonde- og Småbrukarlag, Bondelagets Servicekontor AS avd. Telemark Bondelag, Telemark Botaniske Forening, Aust Telemark Sau og Geit, Telemark Sau og Geit, Avinor AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Forsvarsbygg, Friluftsrådenes Landsforbund, Kommunenes Hus AS, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Norges Naturvernforbund, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelse, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og Olympiske og Paralympiske Komité, Norges Luftsportforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU), Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Norsk Biologforening (BIO), Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, NIBIO – Norsk institutt for bioøkonomi, Stiftelsen Norsk institutt for naturforskning NINA, Norsk organisasjon for terrengsykling, Norsk orkideforening, Norsk Sau og Geit, Norsk zoologisk forening, VY NORGE AS, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU), SABIMA, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Språkrådet, Statens Vegvesen, Vegdirektoratet og Stiftelsen WWF Verdens Naturfond.

Det har kome inn 9 høyringsfråsegn som gjeld verneforslaget for Heddedalane. I tillegg tek vi med uttale frå Forsvarsbygg og Landbruksdirektoratet sidan dei ikkje har uttalt seg til høyringa.

Språkrådets uttale til oppstartsmeldinga tek vi også med, da dei uttaler seg med tanke på namnet Juvstøylli.

Språkrådet (brev dagsett 1.6.2023) uttaler følgjande:

“Vi har ingen merknader til namnet Eidsborgkleivane. For det andre namnet må forleddet skrivast Juvstøyl- i samsvar med tilrådd skrivemåte i SSR for seternamnet som utgjer forleddet. For etterleddet er det forma -lii som er tilrådd for tilsvarande namn i Tokke, sjølv om -lie òg er nytta. Vi tilrår generelt å nytte «og» i staden for bindestrek i samansette naturreservatnamn. Vår tilråding for dette namnet blir difor Eidsborgkleivane og Juvstøyllii”.

Forsvarsbygg (brev dagsett 23.06.2023) uttaler følgjande:

«Vi ser foreløpig ingen konfliktar med det føreslåtte verneområdet. Vi ber likevel om at de tek naudsynte unntak for militær operativ verksemd inn i forskrift til verneplanen. Vi ber òg om at det særskilte unntaket for avgang og landing med Forsvaret sine luftfartøy vert tatt med i forskrift, for å ivareta omsynet til militær luftoperativ verksemd. Vi har ingen ytterlegare merknader til verneframlegget».

Landbruksdirektoratet (brev dagsett 24.07.2023) ber om at det av høyringsdokumenta må kome fram korleis områda vert bruka i landbrukssamanheng, og at omsynet til dette må bli ivaretatt i verneforskriftene. Dei peikar spesielt på gjennomgåande vegar, stølar, beitebruk og reindrift. Statleg og kommunal landbruksforvaltning bør bli involvert i verneprosessen, uttalar direktoratet.

Statnett (brev dagsett 1.11.2024) uttaler følgjande:

«Forslag om utvidelse og etablering av syv områder for frivillig skogvern i kommunene Fyresdal, Kviteseid, Nissedal, Notodden, Seljord og Tokke, berører ikke Statnett sine anlegg eller planer. For utvidelse av Heddedalane naturreservat i Tokke kommune kommer verneområdet nært, men er utenfor våre anlegg. Statnett har derfor ingen merknader til utvidelse eller etablering av skogvern på de gitte områdene.

BaneNor (brev dagsett 5.11.2024) uttaler følgjande:

«Bane NOR har ingen merkander til høyring av verneplanane»

Språkrådet (brev dagsett 7.11.2024) uttaler følgjande:

...

«Heddedalane naturreservat (utviding), Tokke kommune

I vår tilråding dagsett 16.03.2021, som gjaldt førre utviding av naturreservatet, skreiv vi følgjande:

«Vi viser til vår førre tilråding, dagsett 29.06.2020: «Dette seternamnet er registrert i SSR med dei godkjente skrivemåtane Heddedalen (tilrådd) og Haddedalane. Naturreservatnamnet er ikkje registrert i SSR. Heradsregisteret har registrert uttalen /hə`ddəda:lanna/. Setra som ber namnet ligg utanfor verneområdet, og Fylkesmannen bør difor vurdere å finne eit meir dekkande namn på dette naturreservatet. Dersom Fylkesmannen held på namnet som er nytta i dag, må det reisast formell namnesak for å få avklart skrivemåten». Statsforvaltaren har ikkje kommentert våre merknader i høyringsdokumentet, så vi står ved vår førre tilråding».

Namnet på det eksisterande naturreservatet er nå registrert i SSR, men skrivemåten er ikkje i samsvar med tilrådd skrivemåte for primærnamnet (Heddedalen), og det er ikkje reist namnesak på

primærnamnet. Den nye utvidinga gjer at det eksisterande namnet blir enda mindre dekkande enn før. Statsforvaltaren bør difor vurdere å finne eit anna og meir dekkande namn på det utvida naturreservatet. Vi ber samstundes Kartverket, som får kopi av dette brevet, om å reise namnesak på seternamnet Heddedalen/Haddedalane og andre namn avleidd av dette.»

Lede AS (brev dagsett 20.11.2024) uttaler følgjande:

«Lede AS («Lede») viser til melding om Frivillig vern av skog - høyring av verneplanar for utviding av eksisterande naturreservat og nye naturreservat i kommunane Fyresdal, Kviteseid, Nissedal, Notodden, Seljord og Tokke i Telemark, datert 25.10.2024 og med referanse 2023/5285. Høringsfristen er satt til 03. januar 2025 og uttalelsen er dermed innan fristen.

1. Om høringen

Bakgrunnen for forslaget er tilbud om frivillig vern av skog fra private grunneiere. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark («SFVT») ønsker med høringen å få frem opplysninger om interesser som kan bli påvirket av det planlagte verneforslaget.

.....

8. Heddedalene naturreservat, Tokke kommune:

8.1. Eksisterende anlegg nær ved det foreslåtte verneområdet

Lede har ikke områdekonsesjon i Tokke kommune, der utvidelsen av eksisterende Heddedalene naturreservat tenkes gjennomført. Vi ber derfor SFVT om å kontakte gjeldende områdekonsesjonær, Telemark Nett AS, for uttalelser.

Lede har ikke anlegg som er etablert etter anleggsconsesjon innanfor kommunen.

8.2. Planlagte anlegg nær ved verneområdet

8.2.1. Høyspentanlegg på regionalnettnivå (anleggsconsesjon):

Det foreligger ingen planer om utvikling av regionalnettanlegg nær ved det foreslåtte verneområdet.

9. Bemerkninger

Da Lede AS ikke har eksisterende nettanlegg, eller har konkrete planer om å gjennomføre tiltak, innanfor de foreslåtte verneområdene; Høgjell, Skriufjellet, Nesfjellet, Skulehomfjellet, Raudbergnuten og Heddedalane, har vi ingen bemerkninger til verneplanene for disse. Forslag til verneforskrifter for disse verneområdene må avklares med andre berørte netteiere.

For Rambergåsen ønsker Lede fortrinnsvis at verneområdet legges utenom de klausulerte byggeforbuds- og ryddebeltene for å sikre driften av dagens nettanlegg. Videre ønsker Lede at det vurderes hvordan en fremtidig ombygging, eller nyetablering, av dagens anlegg kan hensyntas i verneplanen.

Lede setter pris på at standardbestemmelser for nettanlegg allerede er lagt inn i forslag til verneforskriften.»

Statkraft Energi AS (dagsett 5.12.2024) uttaler følgjande:

«Statkraft Energi AS ønsker å komme med følgjande innspill til høringen av verneplanene:

Denne uttalelsen gjelder foreslåtte verneområder i Tokke kommune:

Vi vil vi påpeke at veien til kraftverket er rasutsatt, noe som utgjør en betydelig HMS-faktor. Det er derfor viktig at dette tas med i betraktning ved utarbeidelsen av vernebestemmelsene, slik at nødvendige tiltak kan iverksettes for å sikre trygg og effektiv tilkomst til kraftverket. Vi anser det som nødvendig å sikre tilkomst for motorisert kjøretøy av typen gravemaskin og lastebil med kran for å kunne gjennomføre de nødvendige sikkerhets tiltakene. Dette er avgjørende for å opprettholde sikkerheten og funksjonaliteten til tilkomstveien til kraftverket.

Vedlagt ligger geotekniske rapporter vi har fått utarbeidet for de aktuelle områdene til andre formål.

Vi håper at våre innspill blir tatt til etterretning og at det legges til rette for en balansert løsning som ivaretar både verneinteressene og behovene for drift og vedlikehold av kraftverket.»

Telemark fylkeskommune (dagsett 25.10.2025) uttaler følgende:

«Telemark fylkeskommune viser til sending datert 25. oktober 2024 om utviding av eksisterende naturreservat og nye naturreservat i kommunane Fyresdal, Kviteseid, Nissedal, Notodden, Seljord og Tokke i Telemar – 2023/5285.

Bakgrunn

Statsforvaltaren har sendt verneplan for frivillig vern av skog på privat grunn på høyring. Høyringa er ledd i det nasjonale arbeidet med frivillig vern av skog der private grunneigarar har sendt inn tilbod om vern av eigen skog.

Høyringa omfattar sju område i kommunane Fyresdal, Kviteseid, Nissedal, Notodden, Seljord og Tokke. To av områda har areal i to kommunar. Fem av områda er nye naturreservat, to er utviding av eksisterande naturreservat.

Det er gjort registreringar av naturverdiane i områda som dokumenterar verdier som kvalifiserer for vern etter naturmangfoldlova. Skildring av verneverdier går fram av høyringsdokumenta.

Fylkeskommunens vurdering

Fylkeskommunen vil i punkta nedanfor kommentera på dei delane av verneforslaget som kan påverka ansvarsområda våre:

Vilt og fisk

Fylkeskommunen kan ikkje sjå at verneforslaga vil berøra regionale vilt- og fiskeinteresser negativt.

Kulturarv

Innanfor områda er det ikkje kjente nyare tids kulturminne av nasjonal verdi. Det kan likevel vere viktige kulturminne av lokal verdi som fylkeskommunen ikkje har kjennskap til. Kommunen som har forvaltningsansvaret for kulturminne som ikkje er freda, må gjere ei vurdering av dette.

Statsforvaltaren bør vurdere om ein i slike område kan tillate å ta ut enkelte tre med spesiell kvalitet, til antikvarisk istandsetting av mellomaldehygg.»

Direktoratet for mineralforvaltning (dagsett 17.12.2024) uttaler følgende:

«Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmeisteren for Svalbard (DMF) viser til ovannemnde sak, datert 25. oktober 2024.

DMF er statens fagorgan og sektormyndigheit for mineralressursar og mineralverksemd. DMF skal bidra til auka verdiskaping gjennom å leggje til rette for ein langsiktig ressurstilgang basert på ein forsvarleg og berekraftig utvinning og tilverking av mineral. Vi forvaltar lov om erverv og utvinning av mineralske ressursar (minerallova), og har i tillegg som sektormyndigheit eit særleg ansvar for at

mineralressursar blir tekne omsyn til i vernesaker etter naturmangfaldlova.

Om saka

Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark sender på høyring verneplanar for frivillig vern av skog for sju område, der fem er nye naturreservat og to er utvidingar av eksisterande naturreservat:

- Høgffjell i Nissedal kommune
- Skriufjellet i Seljord kommune
- Nesfjellet i Seljord kommune
- Skulehomfjellet i Nissedal og Fyresdal kommunar
- Rambergåsen (tidl. Tinnegrend) i Notodden kommune
- Raudbergnuten i Tokke og Kviteseid kommunar (Storskog, utviding)
- Heddedalane (tidl. Gjuvstøyllia) i Tokke kommune (utviding)

Fråsegn frå DMF

DMF ga fråsegn til melding om oppstart av verneplanprosessen for Rambergåsen (Tinnegrend) 20. desember 2021, områda Skulehomfjellet, Skriufjellet, Raudbergnuten (Storskog) og Heddedalane (Gjuvstøyllia) 30. juni 2023, og områda Høgffjell og Nesfjellet 17. januar 2024.

Raudbergnuten naturreservat

I fråsegna til oppstart opplyste vi om at det føreslegne verneområdet omfattar fleire registrerte førekomstar av kopar og bly, klassifisert utan verdivurdering av Noregs geologiske undersøking (NGU), og bad om at det vart gjort ei vurdering av førekomstane si samfunnsmessige betydning.

Det går fram av høyringsdokumentet at NGU vurderer at dei kjende mineraliseringane ved Raudbergnuten truleg er utan økonomisk interesse i dag, men at området rundt framleis er av interesse for prospekteringsindustrien.

DMF har i etterkant av varsel om oppstart tildelt undersøkingsrett til statens mineral for feltet Kviteseid 8 som rører ein del av verneområdet¹. Rettshavar, Capella Minerals Norway AS, bør haldast informert om verneprosessen og er sett på kopi til dette brevet.

Høgffjell, Skriufjellet, Nesfjellet, Skulehomfjellet, Rambergåsen, og Heddedalane naturreservat

DMF hadde ikkje merknadar til desse områda ved oppstart av verneprosessen. Det har heller ikkje kome til nye registreringar av mineralske ressursar eller bergrettar i nokre av områda sidan melding om oppstart. DMF har ingen merknadar til høyring av verneplan for desse områda.»

Statens vegvesen (dagsett 17.12.2024) uttaler følgjande:

«Vi viser til mottekne brev datert 25.10.2024 med høyring av verneplanar for utviding av eksisterande naturreservat og nye naturreservat.

Statens vegvesens rolle i planlegginga

Statens vegvesen har ansvar for at føringar i Nasjonal transportplan (NTP), Statlige planretningslinjer for samordna bustad-, areal- og transportplanlegging, vegnormalane og andre nasjonale og regionale arealpolitiske føringar blir varetekne i planlegginga. Statens vegvesens samfunnsoppdrag er «å utvikle og leggje til rette for eit effektivt, tilgjengeleg,

sikkert, og miljøvennleg transportsystem».

Vi uttaler oss som forvaltar av riksveg på vegne av staten, og som statleg fagstyresmakt med sektoransvar innanfor vegtransport. Statens vegvesen sitt sektoransvar for vegnettet betyr at Statens vegvesen har eit overordna ansvar for at trafikktryggleik, klima og miljøomsyn og dessutan heilskapleg bypolitikk blir vareteken i alle planforslag som berører samferdsel. Dette gir oss rett til å stille krav til både statlege, fylkeskommunale og kommunale vegar, gater og løysingar for gåande og syklande.

Merknadene våre

Med tanke på frivillig vern av skog er det viktig med oppdaterte og rette eigedomsgrenser. Vidare må det strevast etter at det er rett grunneigarar som blir ramma av frivillig vern, og dette må avklarast før skogen blir verna. Dette ser ut til å måtte avklarast langs ved rv. 36 ved Seljordsvannet, og då særleg ved tunnelen kalla Sjøormporten. Det må her avklarast rette eigedomsgrenser mot rv. 36, og dessutan kven som er rett eigar av gammal riksveg som går forbi tunnelen, og som i framtida kan få ein viktig funksjon med tanke på mjuke trafikantar, omkøyringsveg og beredskap. Når det gjeld vern av skog som grenser til riksvegen bør det uansett setjast av tilstrekkeleg avstand slik at dette ikkje fører til nokon framtidige problem for drift og vedlikehald av riksvegen. Det er mogleg at byggjegrensa på 50 meter frå midten av riksvegen også bør gjelde her, men dette bør avklarast nærare med Statens vegvesen.

Med tanke på klimaendringar vil vi nemne viktigheita av handtering av flaum og overvassproblematikk også frå sideareal til riksvegane. Klima, samfunnstryggleik og beredskap, og dessutan risiko og sårbarheit heng tett saman.

Vidare er det med tanke på beredskapsomsyn viktig at det blir sett fokus på kva transportsystemet betyr for samfunnstryggleik, risiko og sårbarheit. Dette gjeld også nødvendige omkøyringsvegane. God infrastruktur er sentralt for ei berekraftig utvikling.»

Norges vassdrags- og energidirektorat (dagsett 11.1.2025) uttaler følgjande:

«Vi viser til melding om høring om verneprosess for Heddedalane (utv.), Høggfjell, Nesfjellet, Rambergåsen, Raudbergnuten (utv.), Skulehomfjellet, Skriufellet. (Lenker til NVE Atlas)

NVE har sett gjennom meldingen for de foreslåtte verneområdene med tanke på energi- og vassdragsinteresser som eksisterende og planlagte energi- og nettanlegg, vannkraftverk, hydrologiske målestasjoner m.m.

Nettanlegg

Raudbergnuten (utv.) krysses av en 66 kV nettløne som har en landtak ved Flekstveit. Telemark Nett AS som er netteieren og områdekonsesjonæren har uttalt seg og bedt om å ta hensyn til drift og vedlikehold av nettanlegg i fremtiden. Statsforvalter har inkludert alle bestemmelser for energi- og kraftanlegg i verneforskriften til Raudbergnuten.

Rambergåsen grenser med en 132 kV Svelgfoss-Rød og 132 kV Grønvollfoss-Nordagutu. Everket AS er områdekonsesjonærer til Rambergåsen mens Lede AS eier nettløne som grenser til det foreslåtte verneområde. Lede AS i sin uttalelse opplyser om at 132 kV Svelgfoss-Rød har et ryddebelt på 24,5 meter (12,5 meter på hver side fra ledningen) og byggeforbudsbeltet på 28,5 meter (14,25 meter på hver side fra ledningen). For 132 kV Grønvollfoss-Nordagutu er ryddebelt 24 meter mens byggeforbudsbeltet er på 28 meter. Verneområdet ligger på det nærmeste ca. 5 meter fra ledningen. Lede AS foreslår å flytte vernegrensen utenfor klausulerte belter. Nettselskapet bekrefter at de har behov for bestemmelser som er lagt i verneforskriften for å sikre drift, vedlikehold og istandsetting

av nettlinja ved akutt utfall. Videre melder Lede AS at det blir aktuelt med en oppgradering av 132 kV Grønvollfoss-Nordagutu med en ny ledning øst for eksisterende ledningen på grunn av bebyggelse på vest side. Dette vil komme i konflikt med det foreslåtte verneområdet. Lede AS foreslår å flytte vernegrensen 30 meter øst fra ledningen.

Alternativt ber de om å åpne for oppgradering og fornyelse i verneforskriften. **NVE støtter forslaget til Lede AS.**

Magasin

Både Raudbergnuten og Heddedalane naturreservatene grenser til vannmagasinet Bandak som reguleres til HRV (72,34 moh i NN54) i forbindelse med kraftproduksjon i Hogga kraftverk. Statkraft som eier Hogga kraftverk står på adresselisten til høringen. Skiens brukseierforening som er tiltakshaver for reguleringen av Bandak, er ikke blant høringsinstanser.

Ved reguleringsmagasiner kan det oppstå behov for tiltak som reduserer negativ virkning av reguleringen, for eksempel erosjonssikring. Erosjonen kan oppstå i området over HRV ved flomsituasjoner eller ved en spesiell kombinasjon av bølger og vind. Områdene langs vannkanten til reguleringsmagasiner kan også bli berørt av vegetasjonsrydding hvis det er fare for at trær faller i vannet og påfører skader på dammen eller inntaket. **Vi ber Statsforvalteren i dialog med Statkraft og Skiens brukseierforening å vurdere behovet knyttet til reguleringen og ta hensyn til det i verneforslaget.**

Potensielle vannkraftverk

Det er digitalt kartlagt vannkraftpotensial i utvidelse av Raudbergnuten naturreservatet. Potensialet utgjør om lag 1,17 GWh til en kostnad på 9,1 NOK/kWh i 2023-kostnader. **NVE ber Statsforvalteren om å orientere grunneiere om småkraftpotensialet.**

Høg fjell, Skulehomfjellet, Skriufjellet, Nesfjellet

NVE kan ikke se noen energiinteresser innenfor Høg fjell, Nesfjellet, Skulehomfjellet og Skriufjellet. Telemark Nett AS er områdekonsesjonærer og har ikke kommentert på verneforslaget.»

Statsforvaltarens kommentarer:

Til innspel frå Landbruksdirektoratet vil vi kommentere at området som vert foreslått verna ikkje har støl/seterbusetnad. Området er svært bratt og det er ikkje lenger aktiv landbruksdrift. Om det skulle vera aktuelt med beitedyr er det teke høgde for det og dei andre innspela i verneforskrifta.

Statkraft ønskjer at det blir teke omsyn til den rasutsette vegen ned til kraftverket, og dessutan drift og vedlikehald av kraftverket. Kraftverket ligg vest for foreslåtte vernegrense og Statkraft er sjølv grunneigar. Statsforvaltaren viser til at vernegrensa er trekt ca. 58 meter aust frå nemnde tilkomstveg (jf. ortofoto), og grensa ligg ca. 40 meter aust for næraste kraftlinje og bygg. Det meiner vi bør vera tilstrekkeleg for å vareta nemnde interesser, og at det derfor ikkje er behov for eigne føresegner om dette i verneforskrifta.

Språkrådet foreslår at namnet på området blir endra så det er meir dekkjande for området. I uttale til oppstarten foreslår Juvstøyllii som namn, og Språkrådet skriv at det må opprettast namnesak på namnet Heddedalane om det nyttast, då det er Heddedalane som er godkjend skrivemåte. Statsforvalteren foreslår namnet Juvstøyllii og Heddedalane naturreservat som eit meir dekkjande

namn på det utvida reservatet. Kartverkets vedtak i namnsaken vil avgjera om namnet Heddedalane må endrast i etterkant.

Telemark fylkeskommune ynskjer ei opning for å ta ut enkeltre for antikvarisk istandsetting av mellomalderbygg. Det er ikkje slike bygg i verneområdet, og Statsforvaltaren meiner det finst andre område kor slikt virke kan takast ut. Om det er viktige kulturminne av lokal verdi innanfor området, overlet vi til kommunen å eventuelt komma med innspel på det.

I samband med uttale frå Statens vegvesen så vil vi nemne at dette området ikkje ligg i tilknytning til veg. Det er også avklart at det er grunneigarane sjølv som har tilbode området til vern.

Innspelet frå NVE kva gjelder omsyn til erosjon over HRV, så har ikkje Statkraft som eigar av kraftverket uttalt seg til dette. Vi har i ein tilsvarande sak vært i kontakt med dagleg leiar og styreleiar i Skiens brugseierforening, som seier dei ikkje har interesser så høgt opp i vassdraget. Statkraft og Skiens brugseierforening er satt i kopi om det dei likevel skulle ha merknader.

Verneområdet vil ikkje omfatte areal med bygningar og det talar for at det er mindre aktuelt med erosjonstiltak i verneområdet. Vi vel derfor ikkje ta erosjonsforebyggjande tiltak inn i verneføreseigna. Det kan nemnast at slike føresegn heller ikkje ligg i eksisterande forskrift for Heddedalane, sjølv om reservatet før utvidinga grensar til Bandak. Vernegrensa er forøvrig lagt i høgaste regulerte vannstand (HRV).

Andre utsegn er tekne til etterretning.

Statsforvaltarens tilråding:

Statsforvaltaren tilrår at området blir verna som naturreservat med endring i verneforskrift og vernekart som beskrive.

Vedlegg:

Vedlegg 1. Forslag til vernekart for Juvstøyllii og Heddedalane naturreservat i Tokke kommune

Vedlegg 2. Verneforskrift

Vedlegg 3. Høyringsutsegner samla.